

Jerzy Gula, Jerzy Gąssowski

Sochaczew. Zamek, woj. skierniewickie

Informator Archeologiczny : badania 10, 288-289

1976

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Badania miały na celu przebadanie dalszych grobów, ustalenie pierwotnych granic nasypu i jego chronologię oraz dalsze poszukiwania kościoła, o którym wspomina dokument z datą 1185 roku.

Założono 5 wykopów. W wykopie II/76, usytuowanym prostopadle do osi obecnego kościoła, w sąsiedztwie prezbiterium, pod zniszczonymi warstwami nasypu na głębokości od 1,2 m do 1,97 m odsłonięto 11 grobów oraz kości z całkowicie zniszczonych pochówków. Większość grobów datowana jest na okres od XIV w, do XIX wieku, jedynie fragment czaszki znalezionej poniżej grobu 11 oraz pochówek zniszczonych przez grób 8 mogą być datowane na wczesne średniowiecze. W górnych partiach nasypu znaleziono kabłączek skroniowy z brązu o średnicy około 2,8 cm.

W wykopie IV/76 odsłonięto, oprócz 4 pochówków z ostatniej fazy użytkowania cmentarza, wkop pochodzący z XIX wieku zawierający szczątki, głównie czaszki i kości długie, co najmniej 109 osobników. W wykopie tym ustalono wysokość nasypu wynoszącą około 1,85 m.

Wykopy III/76 i V/76 założono na południe od kościoła. Nasyp był w tym miejscu szerszy o 10-11 m. W warstwach zsuwiskowych znaleziono drobne ułamki ceramiki łużyckiej i pomorskiej, a także kilka wczesnośredniowiecznej, datowanej na XII wiek. Odsłonięto też miejscami pierwotny poziom otoczenia kościoła z zachowaną fragmentarycznie warstwą kulturową. Znaleziono w niej kilka bardzo drobnych fragmentów naczyń lepionych, przeważnie grubych i silnie chropowatych.

Wykop VI/76 założono na terenie szkoły, w miejscu, gdzie podobno znaleziono fundamenty "kaplicy" i kilka szkieletów. Odsłonięto w nim tylko współczesne warstwy niwelacyjne zalegające bezpośrednio na calcu.

Cmentarz wczesnośredniowieczny jest niemal całkowicie zniszczony przez późniejsze groby. Z tych samych powodów mało realne jest znalezienie relikwii XII-wiecznego kościoła, jeżeli nawet znajdował się w tym samym miejscu.

Badania zakończono.

SOCHACZEW
Zamek
woj. skierniewickie

Uniwersytet Warszawski
Instytut Archeologii

Badaniami kierował mgr Jerzy Gula przy konsultacji doc.dr hab. Jerzego Gąsowskiego. Finansował Urząd Miasta Sochaczewa. Trzeci sezon badań, Zamek średniowieczny i nowożytny /XIV-k.XVI w./.

Prace były prowadzone na trzech wykopach badawczych o ogólnej powierzchni około 45 m². Wykop nr 08 usytuowano we wschodnim

skrzydle zamku, wykop nr 09 - w północno-zachodnim narożniku zamku i wykop nr 10 - w poprzek zachodniego skrzydła. Potwierdziły wnioski z lat ubiegłych, dotyczące rozplanowania zamku średniowiecznego, który prawdopodobnie miał murowane jedynie mury obwodowe, od wschodu bramę wjazdową, wewnątrz zaś zabudowa była prawdopodobnie w całości drewniana. W okresie pomiędzy połową wieku XIV i końcem wieku XVI zamek uległ rozbudowie i w tym okresie uzyskał trzy murowane skrzydła mieszkalne - zachodnie, wschodnie i południowe. Po zniszczeniach jakim musiał ulec zamek w 2 połowie XVI wieku, na uporządkowanym terenie wybudowano nowożytny około 1630 roku, wykorzystując zarys dawnego układu zamku.

W trakcie badań nie stwierdzono, podobnie jak w latach poprzednich, zachowania się pierwotnych warstw użytkowych z okresu średniowiecza. Stwierdzono także, że mury zamku średniowiecznego są zachowane tylko do około 1 m powyżej korony fundamentów.

Powodem zniszczenia pierwotnego zamku i wybudowania nowego w okresie nowożytnym było niewątpliwie obsuwanie się skarpi nasypowego wzgórza zamkowego. Świadczą o tym głębokie pęknięcia fundamentów sięgające nieraz stopy.

SPYTKOWICE
woj, bielsko-bialskie

P.P. Pracownie Konserwacji
Zabytków - Pracownia
Archeologiczno-Konserwatorska Oddziału w Krakowie

Badania prowadzili Lucyna Dębowska i mgr Teofil Dębowski. Finansowało Archiwum Państwowe m. Krakowa. Czwarty sezon badań. Dwór obronny z późnego średniowiecza i okresu nowożytnego.

Eksplorowano wewnątrz spalonej chaty drewnianej odkrytej w latach poprzednich, znajdującej się na wewnętrznym dziedzińcu dworu. Chata ma kształt prostokąta o przybliżonych wymiarach 9 x 11 m. Eksplozacja objęła około połowy powierzchni chaty /wykop XIII/. W wypełnisku chaty znaleziono sporą ilość ceramiki /m.in. bardzo ciekawe okazy kafli/, dużą ilość spalonego ziarna, resztki beczki drewnianej oraz zabytki żelazne wśród których na uwagę zasługują szczątki zbroi maksymiliańskiej. Zabytki te datujemy na XVI wiek. Spalona chata znajdowała się prawdopodobnie w obrębie czworobocznego obwodu obronnego złożonego z muru i baszt narożnych. Fundamenty jednej z baszt odsłonięto na dziedzińcu w wykopie XII. Relacja chronologiczna spalonej chaty i wzmiankowanego założenia obron-